

Tot astfel și noi în această zi de astăzi, cind sintem istoviți de truda postului, găsim cinstita și sfinta cruce în mijlocul sfintului post al păresimilor și sărbătorim aceasta sărbătoare dumnezeiască, pentru puțină odihnă, pentru ca să ne reînnoim forțele și să devenim mai sirguitori și mai puternici pentru cealaltă jumătate de drum a sfintului post.¹

Varlaam sare aci la altă pagină și ne dă un minunat imn despre importanța crucii, deși l-a încheșat din elemente culese pe sărite. Am arătat această mai pe larg într-o altă contribuție referitoare la stilul lui Varlaam, subliniind că nu e vorba de stilul lui Varlaam, ci de al lui Damaschin Studitul³. În versiunea lui Varlaam se traduc în continuare încă vreo trei pagini din cuvîntarea lui Damaschin Studitul, dar selecționat și alternate cu fragmente dintr-un alt izvor, mai ales în partea finală. De aceea pe aceste criterii stilistice nu-l putem considera pe Varlaam un reprezentant al barocului românesc, ci ca reprezentant al curentului umanisto-renascentist de culturalizarea popoului, de apărarea ortodoxiei, afirmat în cultura greacă în secolele XVI—XVII. În toate scrierile sale mitropolitul Varlaam urmează izvoarele și modelele operelor acestor scriitori neogreci, începînd cu traducerea operei *Leastvișa* și cu *Cazania*⁴.

Prin astfel de simplificare în conținut și formă, aceeași cuvîntare devine în versiunea lui Varlaam mult mai potrivită și mai accesibilă maselor largi de cititori. Își are unitatea ei de conținut și frumusețile ei artistice, datorite talentului de pedagog și de scriitor al lui Varlaam.

Astfel a procedat și cu omiile din prima grupă. De ex., în cuvîntarea la *Bunavestire* se reproduce titlul și dialogul prin cuvîntări dintre arhanghelul Gavriil și fecioara Maria: λόγος εἰς τὸν θεῖον εὐαγγελισμόν τῆς ὑπερυλογμένης Δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου καὶ Ἄει, Παρθένου Μαρίας⁵ „Învățătura

¹ «...καὶ ὡσάν πῶς εἷς στρατοκόπος περιπατεῖ πολλὴν στρατὸν καὶ τὸν, καίει ὁ Ἥλιος, καὶ τὸν πειράζει τὸ καύμα, Ἐπειτα μετόστρατα εὐρῆ δένδρον εὐμορφον καὶ πολλύφυλλον, καὶ καθήσει ἀποκάτωτο εἰς τὸν ἴσκιον, καὶ ἀναπαυθῆ. Ὅμοι ὡς καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν σήμερον ἡμέραν, ἐπειδὴ ἐπειράχθημεν ἀπὸ τὸν κόπον τῆς νηστείας, εὐρίσκομεν τὸν τιμιον καὶ Ἄγιον σταυρὸν εἰς τὸ μέσον τῆς Ἁγίας τεασταρακοστῆς, καὶ πανηγυρίζομεν τὴν μετὰ θεὸν πανήγυριν, διὰ μικρὰν ἀνάπαυσιν, διὰ νὰ ἐνανεώσωμεν, νὰ καλοκαρδίσωμεν, καὶ δυναμωθοῦμεν πρὸς τὸν ἐνπίλοιπον δρόμον τῆς νηστείας...»

² „...i jakože mnogotrudnyi putnikъ idetъ mnogъ putъ i žežetъ ego slnce i znoj emu dosazdaetъ. Po semъ posredě puta obrětaetъ drěvo blagoobraznoe i mnogolistъvnoe i tako seditъ podъ nimъ vъ seni ego i počivaetъ.

Podobně i my dněšnyi dně, ponježe utrudichomъ se otъ tuda postnago, obrětaemъ čestnyi i svętyi křstъ posredě svętye četyredesetnice i trěžbъstvemb iže po Božě praznik, malago radi počivanja, da otnovimъ se i usrdnejši da budem i křpčajšy da sьtvorimъ se k pročiemu tečenju posta...“

³ P. Olteanu, *Criterii stilistice în studiul comparat al literaturii omiletico-parenetice*, în „Studii de literatură comparată și sociologie”, 1970.

⁴ P. Olteanu, *op. cit.* (sub tipar).

⁵ Damaschin Studitul, *θησαυρός*, Veneția, 1785, p. 5.